Täysistunto

Torstai 26.2.2026 klo 16.00—19.51

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisaluelain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 10/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun tuttuun tapaan varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Essayah, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.37 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää muutettavaksi yhteisaluelakia. Yhteiset alueet ovat olennainen osa suomalaista kiinteistöjen omistamisen, maankäytön ja luonnonvarojen hallinnan perinnettä. Yhteisaluelaki on keskeisin yhteisten alueiden osakaskuntien toimintaa ohjaava säädös. Lain toimivuus vaikuttaa siten suoraan osakaskuntien päätöksentekokykyyn ja sen myötä yhteisten alueiden käytön ja hoidon suunnitteluun sekä alueiden kestävään hyödyntämiseen.

Käsillä olevan esityksen keskeinen tavoite on parantaa osakaskuntien toimintaedellytyksiä ja varmistaa, että yhteisalueiden hallinto on mahdollisimman yhdenvertaista, tehokasta ja oikeudellisesti kestävää. Esityksen keskeisin sisältö on lisätä yhteisaluelakiin säännökset, jotka mahdollistavat etäkokouksen järjestämisen. Jatkossa osakaskunnan kokoukseen voisi osallistua etäyhteydellä tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Kokouskutsut olisi mahdollista toimittaa käyttäen nykyaikaisia viestintävälineitä. Tässä yhteydessä on todettava, että varmasti tuo koronaepidemia oli sellainen, joka aika lailla meillä myöskin oli edistämässä sitä, että monenlaiset erilaiset yhdistykset ja järjestöt tekivät jo aiemmin samat muutokset, mitä nyt osakaskuntien kohdalla ollaan tällä hetkellä sitten tekemässä. Nämä muutokset vastaavat tarpeeseen nykyaikaistaa yhteisalueitten toimintaa ja hallintoa sekä helpottavat tiedonsaantia ja osakaskunnan toimintaan osallistumista erityisesti toisella paikkakunnalla asuvien osakkaitten osalta.

Lain käsitteistöä täsmennetään ja yhdenmukaistetaan erityisesti osakaskunnan kokousta koskien. Tavoitteena on vähentää tulkinnanvaraisuuksia lain rakenteessa sekä selkeyttää ja helpottaa lain käytännön soveltamista. Muutos auttaa osakaskuntien toiminnan käytännön järjestämisessä. Esityksellä tarkennetaan lisäksi kokousmenettelyjä ja osakaskuntien rakenteita, jotta päätöksenteko olisi johdonmukaisempaa ja oikeudellisesti selkeämpää. La-

kiin tehdään edellä mainittujen muutosten lisäksi teknisiä viittaussäännöksiä koskevia muutoksia, joilla otetaan huomioon muussa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset.

Yhteisaluelain merkitys luonnonvarojen tehokkaassa sekä kestävässä käytössä ja hoidossa korostuu erityisesti yhteisten vesialueiden hallinnoinnin kautta. Valtaosa kalavesien käytön ja hoidon käytännön järjestämisestä tapahtuu siitä vastaavissa yhteisten vesialueiden osakaskunnissa, joiden toiminnalle yhteisaluelaki luo edellytykset ja reunaehdot. Kalastuslain 4 §:n mukaisina osakaskuntina toimivat yhteisaluelaissa tarkoitetut osakaskunnat. Yhteisalueiden hallinnointi edellyttää mahdollisimman selkeitä ja toimivia lainsäädännössä määriteltyjä menettelyitä, sillä osakaskuntien keskeisimmät toimijat ovat osakkaat itse. Lainsäädännöllä onkin toteutettava mahdollisimman yksinkertainen ja tehokas toimintaympäristö näille pääosin ei-ammattimaisille toimijoille.

Esityksen valmistelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että muutokset tukevat osakaskuntien oman päätösvallan käyttämistä ja vahvistavat osakaskuntien mahdollisuuksia toimintansa kehittämiseen. Valmistelussa on pyritty varmistamaan, että lainmukaiset toimintamallit turvaavat jatkossa entistä paremmin osakkaiden yhdenvertaisen kohtelun. Selkeänä lähtökohtana on edelleen omistuksen suuruuteen perustuva vaikutusvallan määräytyminen. Lakiin perustuva toiminta osakaskunnissa on oleellista järjestää yhdenmukaisesti ja mahdollisimman ennakoitavasti koko maassa. Tämä on nähty tärkeänä seikkana valmistelussa paitsi oikeusvarmuuden myös osakaskuntien ja niiden osakkaiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.

Ennakkokuulemisten sekä lausuntopalautteen perusteella esityksen voidaan arvioida selkeyttävän osakaskuntien toimintaa ja vähentävän hallinnollisia epäselvyyksiä osakaskunnissa. Selkeämpi sääntely vähentää riitautuvien asioiden mahdollisuutta ja keventää näin mahdollisesti myös viranomaisten työtaakkaa. Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä suoria taloudellisia vaikutuksia valtiontalouteen, mutta osakaskuntien toiminnan sujuvoituminen voi pitkällä aikavälillä edistää yhteisten alueiden kestävää ja tuottavaa käyttöä ja hoitoa.

Hallituksen esitys on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Valmisteluyhteistyön tavoitteena on ollut mahdollistaa etäkokousmenettelyjen hyödyntäminen osakaskunnille soveltuvalla tavalla sekä löytää sellaiset lain keskeisimmät kehityskohteet, jotka saadun palautteen perusteella edistäisivät osakaskuntien yhdistämistoimituksia ja osakkaiden tasapuolista kohtelua ja vahvistaisivat tätä kautta myös kalastusoikeuden omistajien oikeusasemaa.

Ehdotettu lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan kuluvan vuoden, 2026, syyskuun alussa, ja sen voimaantulojärjestelyillä osakaskunnille annetaan riittävä aika muutosten käytäntöönottoon sopeutumiseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

18.42 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Olen nähnyt vuosikymmenten aikana, kuinka meidän yhteiset vesialueemme, metsämme ja maamme sekä niistä huolehtimaan pyrkivä osakaskuntatoiminta ovat yhä samojen sääntöjen varassa, vaikka yhteiskunta ympärillämme on rajusti muuttunut. Tämän esityksen keskiössä on demokratialle elintärkeä asia. Se on päätöksentekoon osallistuminen, ja sen mahdollisuus on kaiken toimivan yhteistyön perusta.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys vastaa siihen tarpeeseen, joka on kentällä ollut nähtävissä jo pitkään. Osallistuminen osakaskuntien kokouksiin on edelleen vaatinut fyysistä läsnäoloa, vaikka yhteiskunta ympärillämme toimii nykyisin vahvasti verkottoituneena sähköisten palveluiden avulla. Kaikki yhteisalueen osakkaat eivät välttämättä asu alueen tuntumassa tai kykene matkustamaan kokouspaikalle. Siksi moni iäkäs ihminen sekä vapaa-ajan asukas jää helposti kokonaan osakaskunnan toiminnan ulkopuolelle. Asiat, jotka koskevat heidän omaisuuttaan ja oikeuksiaan, jäävät muiden päätettäviksi. Se ei ole oikein. Tässä esityksessä avaamme mahdollisuuden osallistua näihin kokouksiin myös etänä tietoliikenneyhteyden kautta. Tämä parantaa osakkaiden yhdenvertaisuutta tässä asiassa mutta ei velvoita ketään luopumaan perinteisestä tavasta kokoontua. Kokonaisuutena tämä on yksi arkijärkevimmistä muutoksista pitkään aikaan, ja on ihme, ettei tähän ole puututtu vielä aiemmin.

Arvoisa puhemies! Yhteisaluelaki on aikansa elänyt monilta osin. Tämän esityksen tuomat kielteiset ja tekniset täsmennykset ovat pieniä tekoja mutta helpottavat osakaskuntien arkea ja vähentävät riitoja. Kun osallistuminen paranee, myös yhteisalueilla toteutuva kalakantojen hoito, vesi-, maa- ja metsäalueiden käyttö sekä paikallinen yhteistyö vahvistuvat. Niistä hyötyvät niin harrastajat, elinkeinokalastajat kuin koko kotimainen ruokaturva. Siksi tässä esityksessä on kyse paitsi arjen helppoudesta myös huoltovarmuudesta. Tämä esitys ei ole suuri ja näyttävä, mutta se on hyvin käytännöllinen. Se helpottaa toimintaan osallistumista, vahvistaa osakkaiden yhdenvertaisuutta ja tuo päätöksenteon nykypäivään. Siksi se on kannatettava. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.46 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Yhteisaluelain uudistamisen tavoitteena on helpottaa osakaskuntien toimintaa ja parantaa osakkaiden mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon. Keskeinen muutos on etäosallistumisen mahdollistaminen osakaskuntien kokouksiin. Tämä on tärkeä ja ajassa kiinni oleva uudistus, joka vastaa ihmisten arjen tarpeisiin ja nykypäivän toimintatapoihin.

Mahdollisuus osallistua kokouksiin etänä madaltaa osallistumiskynnystä, lisää kiinnostusta yhteisten asioiden hoitamiseen ja parantaa osakkaiden yhdenvertaisuutta. Samalla säilytetään mahdollisuus osallistua kokouksiin paikan päällä, mikä on tärkeää niille, joille digitaaliset välineet eivät ole luontevia tai helposti saavutettavia. Lisäksi lain käsitteitä selkeytetään ja erityisesti osakaskunnan kokousta koskevaa sääntelyä päivitetään. Tämä helpottaa lain soveltamista käytännössä ja tekee osakaskuntien toiminnasta sujuvampaa.

Arvoisa puhemies! Etäosallistumisen mahdollistaminen korostaa myös toimivien tietoliikenneyhteyksien merkitystä eri puolilla Suomea. Jotta osallistumismahdollisuudet toteutuvat aidosti yhdenvertaisesti, on tärkeää, että yhteydet toimivat luotettavasti myös harvaan asutuilla alueilla. Digitaalisten palvelujen kehittämisen rinnalla on huolehdittava siitä, ettei kukaan jää osallistumismahdollisuuksien ulkopuolelle yhteyksien puutteiden vuoksi. Uudistuksella on merkitystä myös laajemmin yhteisten vesialueiden hallinnassa. Toimivat osakaskunnat mahdollistavat kalakantojen kestävän hoidon, kalastuksen järjestämisen sekä paikallisen elinkeinon kehittämisen. Samalla ne tukevat huoltovarmuutta ja kotimaisen ruoantuotannon edellytyksiä. Kalakantojen hyvä tila on myös osa luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys helpottaa kokousten järjestämistä myös käytännön tasolla, kun tiedottamista voidaan tehdä nykyistä enemmän sähköisesti. Tämä vähentää kustannuksia ja tavoittaa osakkaita aiempaa paremmin. Kokonaisuutena uudistus on tarpeellinen, käytännönläheinen ja parantaa osakkaiden tasapuolista kohtelua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.48 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin yhteisten alueiden hallinnon järjestäminen niin, että kaikilla osakkailla on mahdollisuus osallistua kokouksiin, on aivan tervetullut uudistus — vielä kun on nykyisiä tiedonvälityskeinoja, erilaisia Teams-kokouksia pystytään pitämään ja mitä tahansa yhteyksiä voidaan käyttää digitaalisessa maailmassa hyväksi.

Edellisessä työssäni metsäammattilaisena törmäsin usein osakaskuntien ja yhteisten alueiden ongelmaan. Kun piti joku lupa saada osakaskunnalta vaikka esimerkiksi tierakennuksen takia siihen liittyen, miten osakaskunnan kanssa menetellään, niin se oli vähän hankalampi juttu. Saattoi olla 150 osakasta, ja sitten et saanut koskaan tietää, kuka siellä sitten päätösvaltaa käyttää. Tämä on se todellinen ongelma, jonka olen edellisessä ammatissani joutunut aika kipeästi kokemaan. Ei se muuta kipeää tehnyt, joutui vain tekemään turhaa työtä, ja sitten loppujen lopuksi tiesuunnitelmaa piti sen verran muuttaa, että ei yhteiseen alueeseen koskettu. No, se on ollut ja mennyt ja kunnossa.

On hyvä, että tämä laki tulee, mutta kysyn vielä ministeriltä: kun ollaan etäyhteydellä kokouksessa, niin miten voidaan varmistaa, että tietoturva säilyy? En usko, että osakaskuntien kokouksissa nyt mitään tulenpalavaa, huipputärkeää, salaista asiaa käsitellään, mutta aina tulee mieleen joissakin yhteyksissä se, onko varmistettu, että tämä herra Virtanen, joka siellä etäyhteyden päässä on vaikka New Yorkissa, aidosti on herra Virtanen eikä joku muu. En tiedä, mikä se keino on, mutta onhan vaikka se, että kirjaudutaan esimerkiksi pankkitunnuksilla, hyvä keino varmistaa, että henkilö on juuri se henkilö. Varsinkin tarkoissa äänestystapauksissa, joissa esimerkiksi osakaskunnat yhtyvät ja muodostetaan kahdesta pienestä osakaskunnasta yksi iso, sillä on merkitystä muun muassa kalastusoikeuksien takia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

18.50 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskusteluita kuunnellessa on käynyt hyvin ilmi, että osakaskuntien osalta saattaa olla aika riitaisaakin toimintaa ajoittain. Kyllähän tämä on tullut itsekin monta kertaa eri yhteyksissä todistettua, se, että näin on, että osakaskuntien osalta saattaa olla hyvin rajujakin ja riitaisia asioita, joita saatetaan aseellakin selvittää. Hyvin usein olen sitä ihmetellytkin, miksi on näin, että hyvin erikoisilta ja joskus jopa aika vähäpätöisiltäkin kuulostavia asioita käsitellään todella rajusti ja lopulta jopa oikeussalissa asti. Ehkä yhtenä syynä voi olla se, että lainsäädäntökin on ollut vähän epäselvempää tai estää sitä sujuvampaa käytäntöä näissä osakaskunnissa. Tietyllä tavalla myös se, jos on kovasti riitaisaa toimintaa, antaa viitettä siihen, että saattavat olla säännötkin epäselviä. Joten kannatan tätä lakiesitystä hyvin lämpimästi, ja toivotaan, että rauha siltä osin laskeutuu edes jonkin verran maahan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? Olkaa hyvä.

18.51 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä puheenvuoroista.

Edustajat Hänninen, Strandman ja Hoskonen kuvasivat hyvin tätä lainsäädännön uudistusta, elikkä tässä on kysymys todellakin käytännön työn helpottamisesta ja ennen kaikkea arjen tarpeisiin vastaavasta uudistuksesta. Oikeastaan itse ajattelen, että tällainen uudistus olisi pitänyt tehdä jo silloin viime kaudella siinä yhteydessä, kun aika monessa muussa lainsäädännössä tehtiin, kun oli kysymys esimerkiksi korona-aikana tehtävistä yhdistysten kokouksista. Siinä aika monella muulla alueella tehtiin näitä lakiuudistuksia, mutta jostain kumman syystä sitten viime kaudella tätä ei oltu tehty, ja tämä oli nyt hyvä saada aikaiseksi.

Tässä edustaja Hoskonen kysyi tästä tietoturvasta. Todellakin, kun nämä kaikenlaiset erilaiset videojärjestelmät ja muut muuttuvat yhä, voisiko sanoa, sen tyyppisiksi, että on hyvin vaikea erottaa, mikä on todellinen kuva ja mikä on feikki, ja myöskin esimerkiksi ääntä pystytään matkimaan ja muuta, niin kyllä nämä varmasti ovat oikeasti tulevaisuudessa yhä isompia haasteita. Tänä päivänähän monesti siinä kokouksen alussa on riittänyt se, että on näytetty naama ja on puhuttu sillä omalla äänellä ja siinä on todettu, että kokouksessa ovat paikalla ne, joiden pitääkin, mutta varmasti tulevaisuudessa on isompia haasteita. Tietenkin on sitten olemassa sellaisia järjestelmiä, joihin kirjautuminen on niin tietoturvallista, että niihin eivät ulkopuoliset pääse, ja se voi olla tärkeää sitten sen tyyppisissä kokouksissa, joissa on jotakin sen kaltaista asiaa käsiteltävänä.

Edustaja Kilpi hyvin nosti esille tämän, että meillä Suomessa, yhtenä harvaan asutuimmista maista, jostakin syystä jaksetaan riidellä näistä teistä, rajoista, yhteisalueista. Nämähän ovat niitä, jotka työllistävät ja valitettavasti virkavaltaakin taitavat välillä työllistää. Yritetään, että näitten kokousten avulla asiat saataisiin säällisesti hoidettua, että ei tarvittaisi virkavaltaa siihen avuksi.

Kiitoksia, arvoisa puhemies, ja kiitoksia hyvistä puheenvuoroista ja kannustuksista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.